

Kamnik
Febr. 1922.

ORLI

Leto II.
Številka 5.

Ciriljev:

Pesem gojenk.

Ali ste že videli
nas — gojenke mlade?
Čvrstih rok smo, urnih nog,
kretamo se rade.

Kadar stopimo v korak,
vse nas rado gleda.
Vrste krijemo lepo,
četa vsa, seveda.

Res, da smo še majhne zdaj,
ali pridne tudi.
Kar je dobro, ljubimo,
greh pa se nam studi.

Znamo ubogati takoj,
kadar kliče delo.
Vsaka urno zgrabi zanj,
suče se veselo.

Tudi če pokličejo:
„Otrok, k mizi sedi!“ —
dvakrat reči treba ni,
že smo vse pri skledi.

Take smo gojenke me,
take nam navade.
Pa zato imajo nas
mamice prav rade.

P. Bernard:

Načela na čelo!

Ali veste, kaj je „načelo“? Med Orli ste to besedo gotovo že pogosto slišali. Če pa vendar še ne razumete čisto dobro, poslušajte, da vam jo jaz razložim.

Načelo je tisto kar se dene na čelo.

Nekateri ljudje mislijo, da je na čelu poglavitna reč — fajn frizura! Na vse čudne načine češejo svoje kuštre in jih sučejo in naravnavaajo čez celo čelo prav doli do oči. Potem pa mislijo, da se postavijo in da jih svet občuduje. Deklice jih zvijajo v koderčke ali jih grabijo v šope, da imajo na čelu cele kopice.

Tem ljudem so toraj načelo — lasje! Nam je pa nekoč rekel gospod katehet, da je to judovsko. Jud ima nizko, poševno čelo. Sram ga je nelepega čela, zato ga skriva pod lase. Kdor da ni Jud in nima judovskega čela, naj pusti lase na glavi, čelo

naj pa ima prazno, da bo lahko kaj drugega dejal gori.

Kaj pa tacega?

Krščanski ljudje si narejajo na čelo — križ. — Pri sv. krstu ga nam je naredil duhovnik. Ko smo ležali v zibki, ga nam je stokrat, tisočkrat naredila zlata mamica. Ko smo mogli gibati z ročico, smo se sami naučili. Pri sv. birmi so nam ga naredili škof, drugače si ga pa narejamo sami dan za dnem — zjutraj, popoldne in zvečer.

Križ pomeni zelo veliko. Pomeni gospoda Zveličarja, pomeni sv. vero, pomeni naše krščansko prepričanje, pomeni našo krstno obljubo: za Boga bom živel!

Da, križu, gre mesto na našem čelu, križ je naše prvo načelo!

Človek ima čelo, ima ga pa tudi četa.

Čelo je vedno spredaj. Pa tudi narobe: kjer je spredaj, tam je čelo. Spredaj pred četo — na čelu čete — koraka načelnik. Najboljši, najpridnejši, najvzornejši fant mora biti načelnik.

Človek ima čelo, četa ima čelo — čelo ima pa tudi organizacija.

Vsaka organizacija mora imeti neki namen. Vedeti mora, kaj hoče. Navadno tudi vsem ljudem pove, kaj hoče. Če hoče več reči ob enem, mora vendar eno samo reč najprej povedati. Vse na ena usta se ne da izreči.

Tisto, kar najprej hoče, tudi najprej pove. Tisto kar hoče najprej, dene na čelo svojega namena. Kar pa dene organizacija na čelo, se imenuje njeno načelo.

Orlovska organizacija pravi, da hoče najprej med svojimi člani in članicami gojiti čednostno, lepo življenje, kakor uči vera Kristusova. To je pglavitno orlovsko načelo.

To je načelo, ki ga uči in oznanja prvo naše načelo — križ na našem čelu!

Zraven tega hoče orlovska organizacija še kaj drugega. Imeti hoče zdrave, korajžne, močne, vesele, poskočne fante in dekleta. Prav ima! Kaj bo z mevžami in strahopetneži?

Zato pri Orlih telovadite, imate izlete, igre, veselice in zabave. Vse to imate radi, vendar ni prav, če vas samo take reči drže pri Orlih in Orlicah.

Nekaterim je vseeno, kako žive. Vseeno jim je, če gredo v nedeljo v cerkev ali ne. Vseeno, če molijo ali ne. Vseeno, če preklinjajo in se pridušajo, ponočujejo in se upijanijo pri izletih in veselicah — —

O, taki so pozabili na orlovska načela, taki ne smejo biti v orlovskih vrstah! Tako ne uči križ, tako ne uči Kristus! Kdor med vami tako dela, naj se hitro predrugači, ali naj pa gre drugam, da ne bo kazil orlovskih vrst!

Vsi drugi pa odločno po orlovskih načelih! Križ gre pred nami — ne sramotite ga, ne mečite vanj blata z grdim življenjem in obnašanjem!

Govor Orliča Jamnika na desetletnici „Orliča“ v Št. Janžu.

Majhen sem, pa sem že Orlič. S ponosom izrekam to besedo. Vem namreč, kaj se to pravi. Priden in ubogljiv moram biti doma in v šoli, če hočem biti Orlič. Med nas ne sme deček, ki preklinja, ki se v cerkvi grdo obnaša, ne moli, ne uboga dobrih starišev. Ne — tak ni za nas! Kdor hoče biti Orlič, mora delati veselje starišem, učiteljem, katehetu. Veselje mora delati materi Mariji in gospodu Bogu. Kdor noče biti tak, ni za med Orliče. Lahko gre med druge ptiče — če ga le kje marajo —

Morebiti bo nas potem manj. Pa to nič ne de, bomo še bolj po pravici in še bolj pogumno lahko rekli: „Majhna mi četa smo, a brez strahu in trepetaja smo.“

Brez strahu smo, seveda. Česa naj bi se pa pravi Orlič bal? Ali starišev in učiteljev? Če jih pa uboga! Ali kateheta? Če pa v šoli zna in pošteno živi? Ali gospoda Boga? Zakaj neki? Ali ni naš Jezušček, ki smo ga zjutraj prejeli v svoja srca, naš največji prijatelj?

Ne, Orliču, ki živi po orlovsko, se ni treba ničesar batil. Zato pa rečem še enkrat: Ponosen sem, da sem Orlič! Vam dečkom, ki še niste Orlič, pa kličem: Kdor hoče priden in veren biti, stariše ubogati, Marijo posebno častiti, — naj postane še danes mlad Orlič in naj ne posluša drugih ptičev klic!

To vam je vaditelj!

(Pismo iz Mengša.)

Spoštovani! — Potrudil sem se, da sem vse „Orliče“ razpečal in od vseh dobil naročnino za celo leto.

Ko smo pa imeli občni zbor, so izvolili novega vaditelja — in zakaj? Jako težko mi je napisati.

Ko pride 19. december, bom moral iti k vojakom. Ne morem vam popisati, kako težko mi je zapustiti moj ljubi naraščaj. Resnično vam rečem, da sem bil vedno najbolj vesel, kadar sem bil med njimi.

Tudi dečki so imeli mene radi. Ravno danes sem šel še enkrat mednje. Ko so me zagledali, so vsi naenkrat zaklicali: „Bog te živi, Francelj!“ Jako ljubo mi je bilo, da me imajo tako radi, pa kar milo se mi je storilo, ko mi je šinila misel v glavo: Moral jih boš zapustiti . . .

Ko se vrnem od vojakov, bom precej zopet med njimi. To je moja trdna volja, da ostanem Orel, čeprav se pri vojakih nekateri pokvarijo . . .

Tudi vam, bratci dragi, kličem: Ostanite vsi zvesti člani naraščaja, ker to je prava pot, ki nas bo varno vodila skozi življenje in naposled tudi v večnost! Bog vas živi! —

Vaš Franc P.

P. Krizostom:

Zvezdicam je mraz.

„Mama, zvezdicam je mraz.
Kako jim zobki šklepetajo
in noski ščinkovca imajo!

Daj me, mamica, prívzdigni!
V krilce zvezde bom pobrala,
v zapečku toplo jim postlala!“

„Verica, nikar, nikar!
Ne veš, da zvezde plamene?
Lahko ožgejo ti roke.“

„Če zvezdice bi žgale,
naj le zmrzujejo tako. —
Bom rajši sama za pečjo.“

Ivan Langerholz:

Kdo zna lepo brati?

Kar vidim vas, kako dviga vsak svojo roko, kako drug čez drugega kličete: „Jaz, jaz, jaz . . .“

Le počasi, prijatelji! Včasih so nam dejali: „Lastna hvala — cena mala.“ Pa so prav imeli. Bolj ko se kdo hvali in povišuje, manj mu je verjeti in zaupati.

„E, kaj! Brati lahko vsak zna, da le pozna črke. Pa da jih zna prav „skup devati“. To ni nič težkega.“

Veste, kaj vam bom povedal? Ko bi stopil jaz takole po hišah, pa bi vprašal, kako zna brati vaš Jožek in Tonček, pa vaša Ivanka in Minka . . . Marsikateri oče bi potožil čez „našega gumpca“, marsikatera mati bi pozabavljala čez „našo gobo“, češ: „Drugega ne zna brati, kakor češnje in jagode.“

Pa še nekaj! Pri nekaterih hišah pravijo, da je g. učitelj kriv, ali da je gospodična kriva, da otroci ne znajo brati. „Pre-slabo jih uče“, pravijo. To pa ni prav, da na šolo zvrčajo, namesto da bi izbili lenobo „našemu gumpcu“ in „naši gobi“.

Kdor hoče lepo brati, se mora vaditi, vaditi in spet vaditi. Brez vaje ni nič! Ali se pa zadosti vadite?

Francelj je pridiral iz šole. V prvi kot v hiši sfrči klobuk, v drugi kot zlete knjige in zvezki, pod klop zaropočejo čevlji. Potem kos kruha v roke in hajd na pretep! Abecednik zaspí, Berilo se jezi, čemu je na svetu. Čitanka joka in Šolski list gleda, kje so tisti, ki jih od nikoder ni. Šele drugo jutro ob sedmih ali pol osmih se Francelj in njegove knjige zopet srečajo. Seveda dečko nič več ne ve, kaj se je včeraj v šoli naučil. Vaje manjka, vaje. Učen še ni nihče z neba padel . . .

Tudi Orličiči morajo znati lepo brati. Stamota, če bi ne! Sestrice Orličiče pa ravno tako!

Potrkal sem pri g. uredniku našega ljubega „Orličiča“. Poprosil sem ga, da bi vam smel malo pokazati, kako in kdaj lepo beremo. Rad mi je dovolil. (Pa še kako rad! Bog Vam povrni trud! Urednik.) Žato bom večkrat prišel z „Orličičem“ vred med vas in vas bom učil kar moč lepo brati. Samo nekaj si bom že naprej izgovoril: Ubogati me morate! Kdor ne uboga, ga tepe nadloga.

Naredite za danes trden sklep: Odslej se bomo branja bolj pridno učili. — Kdor tega sklepa ne bo naredil, bo v naši šoli kmalu opešal. — Na svidenje!

Minka Svetlin:

Telovadni nastop dveh punčk.

Marica je Orličičica. Lansko leto smo videli pri akademiji, kako lepo zna telovaditi. Pa so pravili, da telovadi tudi njena punčka Leni — to je pa vendar neverjetno! Da bi znala kaj po taktu — ena, dve, tri?

Leni je gotovo dvajsetkrat manjša od Marice. Pa je že Marica najmanjša Orličičica. Uganili smo, da zna Leni tudi dvajsetkrat manj telovaditi. Zelo smo bili radovedni, nazadnje smo pa spoznali, da smo se še ušтели! No, pa naj kar povem, kako je bilo.

Ko se je zastor drugič dvignil, smo naenkrat zagledali na odru — Lenico! Pa ne samo. Marica jo je držala na rokah. Sama si ni upala na oder. Najbrž se je godbe tako prestrašila, saj pri skušnjah ni bilo nikoli godbe, ampak samo: en, dve, tri, en, dve, tri . . .

Človek bi mislil, da tudi na en, dve, tri — Leni ne bo nič znala. Saj pravijo, da še šteti ne zna. Telovadila je pa le. Takole: Marica se je sukala z Leno v naročju, jo zibala semintja, se zavrtela, najprej počasi, potem hitreje. Zakaj pa Leni noče telovaditi? Menda res nič ne zna. Videti je, da je zanjo ves nastop komaj — skušnja!

Vendar smo še upali, da bo nekaj pokazala. Marica sili vanjo, naj že enkrat pokaže, kaj zna. Uči jo korakati, hitro, počasi, v teku, v krogu. Pa nič? O, pač! Tudi Leni koraka in se suče, a le toliko, kolikor ji pomagajo nežne Maričine ročice.

Zdaj, zdaj prične sama! Godba pritiska, Marica tudi. Daj no, Leni, ne bodi tako — lena!

Pa nič! Aha, zdaj je tudi Marico minilo potrpljenje. En, dve, tri — in že sedi Leni sama na tleh! Tu imaš, neubogljivka! Godba igra glasneje in hitreje. Marica opominja — menda zadnjič. Trdo in hudo stopica okoli punčke, žalostno jo gleda in jezno ji žuga, odstopi zopet in jo vabi na ringaraja — punčka pa nič! Spet se približa, potegne jo za rokavček, pocuka jo za laske — punčka pa nič! Še jokala ni!

Kaj pa Marica? Če bi smela govoriti na odru, bi se gotovo pokregala: Oh, ti otrok! Nisi več moja Leni, sedaj si grda, lena — Lena! — K sreči Marica ne zna biti huda. Namesto tega je poskočila, plosknila z rokami, v trenutku je bila pozabljena punčkina trma. En, dve, tri — pa je Leni zopet v naročju Marice! Dobra mamica-Marica!

Poglejte jo no! Kako jo spet ujčka in ajčka, še k licu si jo je pritisnila — menda živalca mala res joka? Oh, mi se jima pa tako smejemo!

Sedaj pa prav zares vemo, da Leni nič ne zna. Vendar smo s ploskanjem obe še enkrat poklicali na oder. Morda bo drugič Leni bolj znala? Oh, vidite, zopet le Marica zna. Punčka pa kakor prej. Ima tako lepe očke, vse zlate laske — vendar je in ostane grda, lena — Lena, zraven tega — še dvakrat! — lesena — — —

Savln:

Od muh.

*Čula muha
vedno suha,
da na Dunaju se kuha
lačnim muham
mastna juha,
da dobijo zraven juhe
tam mesovja polne rjuhe.*

*Šla je muha
brez trebuha
tja na Dunaj,
da bi juhe
se napila
polne rjuhe
v dar dobila.*

*Pa prišla je
naša muha
z Dunaja še vedno suha.
In je pravila, da kuha
tamkaj kuhar brez trebuha . . .*

*Naša muha piha: Puh!
Dunaj, ti si res — od muh!*

Zgodba o slepi in gluhonemi deklici.

(Nadaljevanje.)

Kadar so se tuji ljudje odpravljali, jim je na vso moč mahala z rokami in je vedela, da to pomeni slovo. Kmalu je pa zapazila, da drugi ljudje ne delajo toliko znamenj z roko, če hočejo kaj naročiti ali dopovedati. Njena mati je bila včasih čisto pri miru z rokami in s celim telesom, pa je vendar dekla vedela, da mati nekaj hoče. Lenčka pa na noben način ni mogla uganiti mamine želje, če ji ni z roko pokazala, kaj naj naredi.

Nazadnje je pa vendar iztuhtala. Aha! Ti čudni ljudje se med seboj razumejo in pogovarjajo — z usti! Kako neki to delajo? Lenčka je stopila včasih med dva človeka, ki sta se

pogovarjala, in jima je dejala roko na usta. Čutila je pregibanje ustnic, a čemu to, ni mogla razumeti. Od samega tuhtanja je bila včasih čisto zmešana.

Hotela je tudi sama govoriti. Pregibala je ustnice in se na vse načine pačila — pa je seveda nihče ni razumel. To jo je tako razdražilo, da je kar divjala. Z nogami je bila ob tla in se drla, dokler ji ni zmanjkalo — sape!

Sama pravi, da je že takrat dobro vedela, kdaj je bila hudobna. Zavedala se je, da je njena pestunja Ela žalostna, če jo je brcala z nogami in je ni hotela ubogati. Ko je minila jeza, je bilo Lenčki vselej na tihem žal. Vendar se ni nič poboljšala. Če je jeza na novo prišla, je bila deklica zopet divja kakor mala zverinica.

No to ni nič čudno. Saj ni nikoli slišala dobrih nauk in nikoli ni videla, kako lepo je, če je otrok priden in spodoben. Lenčke ne moremo obsoditi. Zelo je pa obsojati tiste otroke, ki stokrat slišijo, kako se je treba obnašati, stokrat obljubijo poboljšanje, pa stokrat zopet — zdivjajo! Če si ti med tistimi, ki to bereš, le beri dalje! Povedal ti bom, kako čudovito se je Lenčka poboljšala, ko je prejela prve dobre nauke. (Dalje.)

Vesela pošta brata Nardžiča.

Vsem poštarjem.

Br. Nardžič ima rad vsako pismo, naj pride od koderkoli. Natisniti pa da samo tista pisma, ki jih pišejo in sestavijo otroci. Zato od nekaterih krajev nič ne pove naša pošta, ker so pisma poslali veliki ljudje, namesto malih. Mali, le sami primate za pero!

Potlej pa še nekaj!

Prva številka letošnjega „Orliča“ je pošla, druge in tretje je malo, četrte pa še precej. Novi naročniki lahko dobe vse številke od 4. (božične) dalje. Zato pa plačajo do konca leta samo 6 K. Dobivajte torej novih naročnikov! Posebno tisti kraji, kjer imate samo 10 naročnikov, morate postati bolj pridni! Pa brez odlašanja!

Koliko so kje pridni?

Svetinje: 10. — Malenski vrh: 12. — Sodražica: 20. — Homec: 11. — Polzela: 16. — St. Vid n. Lj. (dečki): 20. — Ptuj: 30. — Dol: 28. — Nazarje: 15. — Sela: 20. — Leše: 10. — Sela p. Kamn.: 20. — Vransko: 17. — Stranje: 20. — Vodice: 20. — Vinica: 14. — Stari trg: 23. — Krška vas: 14. — Prevalje: 10. — Kr. Gora: 10. — Sostro: 35. — Gor. Radgona (dekl.): 20. — Lom: 10. — Komenda: 35. — Novo mesto: 35. — Moste: 34. Predosle 30.
Dalje prihodnjič.

Za „Orliča“ so darovali:

G. H. Robinšak, G. Radgona, 40 K; razni drugi manjše svotice kot preplačilo. Vsem: Bog povrni!

Iz nabiralnika.

Kranj, Dragi br. Nardžič! Tudi mi Orliči iz Kranja smo se spomnili na Vas. Sedaj nas je blizu 30. Imamo blagega in pridnega vaditelja. Vsi ga imamo radi. Sedaj se pripravljamo za akademijo, katera nam vseeno dela malo preglavice. Imam sestro in brata, oba Orla. Bog živi! — Mirko Brezar.

Središče. — Spošt. gospod! Tukaj imamo naraščaj in gojenke. Ni še dolgo, kar sem pri naraščaju. Nisem vedel, kaj je prav za prav Orel in Orlič. Zdaj pa že vem: Orel je društvo poštene krščanske mladine. Imam orata Orla, sestra je Orlica, ena pa pri gojenkah. Juhuhu — jutri popeljem še malega bratca Ivana k Orličem. Letos je komaj začel hoditi v šolo. Tako bomo vsi Orli. Kajne, g. Nardžič, trije Orli in dve Orlici — pa imamo kar v hiši četverstop z načelnikom! — Sestra me je naučila deklamacijo. Natisnite jo, da jo bodo še drugi znali:

Glej, Marija, dečke male,
orlovski nas do diči kraj.
Čete nežne so se zbrale
tu v svetišču pred Teboj.

Ti si dobra naša mati,
Tvoji smo otroci mi.
Koga treba se nam bati?
Vir poguma si nam Ti.

Čepica krasi nam glave,
čopek bel na nji vihra.
Kaj v ra ske nam višave,
kamor čistost pripelja.

Srajčica nam živordeča:
znak ljubezni do Boga.
Zraven srca so goreča
zate — Jugoslavija!

Vojniki stvari smo svete,
zanjo damo srčno kri!
Tvoje čete, Mati, vnete
kličejo: Pomagaj Ti!

Čuj, Marija, nežne glase,
Orlov prosi naraščaj.
Nihče ne zaupa vase:
Stanovitnost Ti nam daj!

Vas srčno pozdravlja in vošči novo leto Leopold Berce.

Društica pri Lj. — Dragi br. N.! — Kako nas veseli, da je Orlič tako zrastel! Prav ima, saj mi tudi rastemo. Naš naraščaj je poletu nastopil v Bizoviku. Jaz pa nisem bil zraven, ker nisem bil priden. Za učenca sem pa bil, ko smo igrali „Pličjega kralja“. O, da bi Vi videli kralja! Siyo brado je imel, pa tako dolgo, da Vi gotovo ne boste nikoli take imeli. Se mama ga niso spoznali. O, pa bomo še igrali, morebiti kmalu. Vi pa spet pišite! Bog živi! I. Z.

Št. Jurij ob Taboru. — Spošt. br. N.! Jaz sem Orličica od Sv. Jurija. Naročila sem si že „Orliča“. Ta list zelo rada čitam. Pri telovadbi smo prej delali vaje z robc, sedaj pa s praporci. Naša vaditeljica je še premalo huda, ker smo zelo nagajive. Nastopile smo na Polzeli, enkrat pa doma in smo imele zjutraj tudi skupno sv. obhajilo. Pozdravlja Vas Beti Prašnikar.

Naraščajskim vodstvom.

V zalogi „Orliča“ so izšli trije prav primerni govori za vzgojno in izobraževalno delo pri naraščaju. Namenjeni so v uporabo vaditeljev, oziroma duševnim vodjem. Naročajte jih pri Upravi „Orliča“ v Kamniku po dopisnici. Pošlje le vse tri skupaj. — Štanejo s poštnino vred 8 K. Položnlca bo priložena pošiljatvi. — Pozneje bomo po potrebi izdali nove govore in jih pravočasno naznanili. — Seveda so primerni tudi za dekliski naraščaj.

„Orlič“ izhaja v začetku vsakega meseca. List izdaja uprava „Mladosti“ (Ludovik Tomažič). Uredništvo in upravništvo je v Kamniku.

Naročnina za odseke in krožke, ki naroče vsaj 10 izvodov pod skupnim zavitkom, 2 dinarja na leto, za vse druge naročnike 4 dinarje.

Oblastem odgovoren Ciril Mohor.

Ure tje P. Bernard Ambrožič.

Tiska tiskarna „Tiskovnega društva v Kranju“.